

# GAIASHÆVN - Det er for sent at bremse op

Af: Michael McCarthy

Artiklen er hentet fra [www.information.dk](http://www.information.dk)

Vi har passeret det kritiske punkt: Katastrofale klimaforandringer er uundgåelige, og civilisationen, som vi kender den, kan næppe overleve, konkluderer den førende miljøforsker, Jemas Lovelock i ny bog, 20. januar 2006

Verden har allerede passeret the point of no return - det kritiske punkt, hvorfra ingen vej er tilbage: Den globale opvarmning er en uafvendelig udvikling, og de omfattende klimaforandringer, den vil medføre, vil blive fatale for den menneskelige civilisation, som vi kender den.

Den uhyggelige forudsigelse stammer ikke fra en dommedagsprofet, men fra den højt anerkendte miljøforsker og 'grønne guru' James Lovelock, der i sin tid blev verdensberømt på sin Gaia-hypotese, ifølge hvilken jorden er at betragte som en stort selvregulerende organisme, der optimerer sine egne betingelser for livets mangfoldighed.

I en dybt pessimistisk vurdering, som han fremlægger i bogen The Revenge of Gaia, der udkommer næste måned, argumenterer professor Lovelock for, at bestræbelserne for at modvirke global opvarmning ikke har en chance for at lykkes, og at det reelt er blevet for sent at gøre forsøget.

Verden og den menneskelige civilisation står over for en katastrofe af et værre omfang, end vi overhovedet kan forestille os, og den vil ramme os hurtigere og pludseligere, end de fleste hidtil har forudsagt.

"Før dette århundrede er ovre, vil milliarder af os dø, og de få levedygtige populationer, der vil overleve, vil primært bebo det arktiske område, hvor klimaet endnu vil være tåleligt," skriver han.

Ved at fremsætte en sådan forudsigelse, der er langt mere dystre end nogen, andre forskere af sammenligneligt internationalt ry har været fremme med, indrømmer professor Lovelock, at han sætter tingene på spidsen.

Men som den mand, der som den første siden Darwin har formuleret en radikal ny optik for anskue livet på jorden, føler han, at hans egen analyse af de igangværende processer ikke levner ham andet valg. Tilmed er han overbevist om, at det ironisk nok er selve Gaias selvregulerende mekanisme - hvis eksistens anerkendes af stadig flere forskere i verden, om end de foretrækker at kalde den 'Jord-systemet' - der vil sætte igennem, at den globale opvarmning ikke kan holdes tilbage.

Forklaringen er, at dette system indeholder en myriade af feedback-mekanismer, som tidligere har virket sammen om at holde Jorden køligere, end den ellers ville have været. Nu vil de imidlertid samvirke om at forstærke den opvarmning, der er fremkaldt af menneskelige aktiviteter såsom transport og industri igennem enorme udledninger af

drivhusgasser såsom kultveilte, CO<sub>2</sub>.

Det vil betyde, at de katastrofale konsekvenser af menneskecivilisationens skadelige påvirkning af planetens urgamle selvregulerende system ikke vil forløbe lineært - men med andre ord vil eskalere ukontrollabelt.

James Lovelock kalder dette fænomen for Gaias hævn og underkaster det en dybtgående analyse i sin bog, der udkommer på forlaget Penguin den 2. februar.

Det særlige ved Lovelocks tese er, at den er holistisk frem for reduktionistisk. Skønt han helhjertet støtter den forskning i klimaforandringer, der aktuelt pågår verden over, er hans egen tilgang ikke at betragte adskilte aspekter af klimatiske udviklingsmønstre, som andre forskere uundgåeligt er henvist til at gøre det. I stedet forsøger han at danne sig et overblik over, hvordan Jordens samlede kontrolsystem reagerer, når det udsættes for belastning.

Professor Lovelock, som udkastede sin Gaia-hypotese i 1970'erne, da han for det amerikanske rumfartsagentur NASA undersøgte mulighederne for liv på Mars, har advaret om farene ved klimaforandringer, siden disse blev genstand for større bekymring for omkring 20 år siden.

Han var også med i den gruppe af udvalgte forskere, som gav en første briefing om global opvarmning til Margaret Thatchers regering i april 1989.

Hans bekymringer har siden da kun vokset sig større, i takt med at stadig flere vidnesbyrd om et klima under opvarmning ophober sig. For eksempel blev han som flere andre forskere forfærdet, da det i september sidste år kom frem, at den is, der dækker Det Arktiske Ocean, nu nedsmelter så hurtigt, at den i 2005 nåede et historisk lavpunkt.

For to år siden udløste han enorm polemik, da han i en artikel i The Independent opfordrede verdens miljøforkæmpere til at opgive deres mangeårige modtand imod de atomkraftværker, som ikke producerer drivhusgasser. Den globale opvarmning forløber så hurtigt, at kun en omgående og massiv udbygning med kernekraft kan bremse den, hævdede han. Langt de fleste grønne partier og miljøbevægelser afviste totalt hans appel og gør det stadig.

Nu har Lovelocks bekymringer nået et nyt højdepunkt - ligesom hans anbefaling har ændret sig. I stedet for at tilskynde til at finde nye måder at modvirke klimaforandringer på, opfordrer han nu regeringer verden over til at træffe langsigtede forholdsregler, der skal muliggøre, at mennesker kan overleve i det "helvedesklima", han spår uundgåeligt vil indtræde, når Nordvesteuropa bliver otte grader varmere, end det er i dag.

I sin nye bogs konkluderende kapitel skriver han:

"Hvad bør en ansvarlig og fornuftig europæisk regering gøre nu? For mig at se har vi ikke andet valg end at forberede os på det værste og indrette os på, at udgangspunktet nu er, at vi har passeret den kritiske tærskel."

Til Independent udtaler han:

"Vi vil måske gøre vores bedste for at overleve, men forstemmende nok har jeg svært ved at tro, at USA eller de kraftigt voksende økonomier i Kina og Indien kan overtale til at opbremse deres væksttempo - og de er den -- -- væsentligste kilde til CO2-udledning. I så fald vil det værste ske."

Han fortsætter:

"Vi er nødt til at forholde os til det accellererede tempo, disse forandringer sker i, og indse, hvor kort tid vi har tilbage at handle i. Hvert et samfund og hver en nation må fremover søge at gøre optimal brug af deres ressourcer med henblik på at opretholde civilisationen, så længe de kan."

Han mener, at verdens regering omgående bør planlægge, hvordan en energi- og fødevarerforsyning kan sikres i fremtidens globale drivhus, og hvordan vi bedst kan beskytte os imod verdenshavens stigende vandstande. Men Lovelocks vision om, hvad den menneskelige civilisation i sidste ende kan blive reduceret til af klimaforandringerne, er nedslående: "et desperat pøbelvælde anført af brutale krigsherrer."

Professor Lovelock fremhæver især et aspekt af opvarmningstruslen, nemlig at den forventede temperaturstigning aktuelt holdes kunstigt tilbage af 'global aerosol' - et støvlag i atmosfæren omkring Jordens nordlige halvkugle, som er frembragt af verdens industri.

Dette værner os i nogen grad imod solens bestråling i kraft af et fænomen, som kaldes global dimming (global afblænding). Men indtræder der en omfattende industriel nedgang, vil aerosolen kunne forsvinde fra atmosfæren på uhyre kort tid, hvilket vil kunne få den globale temperatur til at foretage et pludseligt og enormt hop.

En af de mest forbløffende ideer i hans bog er den om at fremstille en Guidebook for global warming survivors - en håndbog i overlevelse i et globalt opvarmet klima, der skal henvende sig til de mennesker, som stadig kæmper for at opretholde eksistensen efter civilisationens totale sammenbrud.

Skrevet ikke i elektronisk version, men på "slidbestandigt papir med langtidsholdbart tryk" vil bogen skulle indeholde menneskehedens fundamentale akkumulerede viden - viden, som vi for en stor dels vedkommende tager for givet i dag, men som oprindeligt er opnået igennem hård tilkæmpelse - såsom vores plads i solsystemet eller den kendsgerning, at bakterier og virus kan forårsage smitsomme sygdomme.